

(I og om) Fletværk – nogle foreløbige viklinger

Indlednings-vist

Kære læser,

Jeg er inspireret af Ingolds nyere arbejde – hans *linealogy* (2007; 2011; 2015). Dels fordi jeg er optaget af hans arbejde, men også fordi de grundlæggende pointer, som findes her, lader sig gribe igennem den arbejdsform vi løbende udvikler - *fletværket*.

Ideen om, at betragte alt liv som altid bevægelige og tilblivende *linjer*, der bevæger sig gennem en delt verden, bevæger mig... den lader os stille nye spørgsmål til eksistensen, til et begreb om socialitet, ved at udfordre de dualismer, som meget videnskab hviler på...

Her har antropocentriske distinktioner ingen betydning længere. Eller; "They matter amazingly differently." (Morton 2016: 31.) Måske det ikke lader sig gøre at skelne klart imellem *her* versus *der*, *person* versus *ting*, *individ* versus *gruppe*, *liv* versus *ikke-liv*, *del* versus *helhed*...?

... og *jeg* versus *du*?

Der er en etisk dimension som konsekvens af denne tænkning – alt er forbundet (Morton 2010a).

Ja! Alt er forbundet og forbindes – i (an)svar; "To be answerable, we must be able to answer. Answering and being answered to: that, precisely, is correspondence", skriver Ingold (2015: 156), som med korrespondance-begrebet sender os i retning af både en genre og en grundlæggende præmis i fletværket;

Den personlige stil er indgang til at behandle mere-end-personlige tematikker. Alle de skrevne *du*, *jeg*, *vi*, *os*-ord overskrider langt de konkrete forfattere i teksten. Det er ikke et forsøg på at skrive os selv frem, men en præmis om, at det personlige derimod er indgang til arbejde med og imod understregningen af det fælles. Med det der forener os.

Fletværksfiguren; *du* og *jeg*, er udtryk for et (forbundet) *os* i bredest mulige forstand. Et posthumant *os*.

Korrespondancen leder (et) *os* ud af de afgrænsede *jeg*'er. "Brevet er en du-bog" (Espedal 2014: 33), og med det allestedsnærværende *du* kastes en subjektivitet i vinden! Tilbage står et flosset subjekt;

"I love the fact that human genomes can be found in only about 10 percent of all the cells that occupy the mundane space I call my body; the other 90 percent of the cells are filled with the genomes of bacteria, fungi, protists, and such, some of which play in a symphony necessary to my being alive at all, and some of which are hitching a ride and doing the rest of me, of us, no harm." (Haraway 2008: 3-4)

Når det kan se ud til, at vi er så forbundne; så grundlæggende viklet ind i hinanden, "Why shouldn't this also be the case for human thought as well?", spørger Eugene Thacker (2011: 7).

Og hvorfor skulle dette ikke også gælde skrift?

Arbejdet bringer os til at stille en række spørgsmål til akademisk tekstproduktion – spørgsmål, som vi også forsøger at bearbejde igennem en skriveform, der understøtter en række pointer om skriftens væsen. Dette sker blandt andet ved, at vi lader tekstens postulerede enstemmige afsender, der har for vane at brede sig ud over papiret, spalte sig ud i flere stemmer (Bakhtin 2003), der i samme bevægelse tillader tomrum og huller

Der findes en *strange nonhuman phenomenology* (fx Bogost 2012). En tingenes truende intimitet? Måske det værende er for omfattende for tanken (Harman 2005, Morton 2013a)?

Her vil vi søge en nødvendig forundring, ved at efterlade plads til det (liv), som også altid trækker sig tilbage.

"... the phenomenological approach... It's like turning a curiously shaped stone around in one's hands." (Morton 2013b: 37)

at skrive / at vende (tilbage til)
at skrive / at være
(og videre) at skrive / at flosse

flossethed

Vores læser behøver hverken et godt gebis eller en god mave,ⁱ men en vilje til at vove sig med derhen, hvor akademisk læsning og skrivning er både leg, spekulation og galimatias.ⁱⁱ Vi forsøger at spille en bogstavsymfoni, her, og vi lader tarmforskning, økofilosofi, etnografi, poesi og fotografi deltage i turen; nobody exists in isolation!

ethvert skriftligt arbejde er produkt af endeløse rækker af møder, mere-end-individuelle gentagelser og re-produktion (jf. Benjamin 1991); tanken er *per se* socialt betinget og derfor produkt af samarbejde og sam-eksistens. Vi gentager hinanden med minimale forskydninger.

"All artistic work, like all human activity, involves the joint activity of a number, often a large number, of people." Howard S. Becker, *Art Worlds*, p. 1 (vores overstregning)

Vi finder frihed i denne form – frihed fra en tænkning der fastlåser forfatteren i en autoritativ rolle, hvor alt falder tilbage på det (ubetydelige) menneske, der sætter sværmen af allestedsnærværende tanker ned på papir. Akademisk arbejde er, at gentage hinanden som et synkoperet kor af stemmer, der rykker og for-rykker i flerhed. Vi finder frihed til at lege med sproget fordi det på samme tid tillader os at skrive som os selv, fra os selv

hen imod (et) os selv?

Jeg'et som indgang til at arbejde med vi'et

Og sådan blev en erkendelsesinteresse til: Hvad sker der, når vi *clinger*? Når vi forlader identitets- og positionsinteresser for *hvem du er og hvem jeg er*, til fordel for spørgsmålet om, *hvordan vi kan gøre sammen?*ⁱⁱⁱ

Så når en redaktion skriver: "redaktionen ser gerne, at det afklares, hvem vi-du-jeg er; m.a.o. skal det være klart, om der er to forfattere eller en hybrid-forfatter", må vi svare, at vi hellere vil tale om *flossede forfattere* end om *en hybridforfatter*;

Fletværket er et skrive-fænomen, der hen-leder opmærksomheden på, at der på den ene side er flere personer, der skriver, men også at disse hverken skriver isoleret *eller* som en fusion. Hybridforfatterens blandingsprincip står i ledtog med den fusion, der tages afstand fra, ligesom dens indbyggede entalsform står i kontrast til den flerhed, ideen om clinging forudsætter.

Korrespondancen kan besidde en prætentios karakter. Det prætentiose er her at se som et fordringsfuldt, kritisk og kræsent ideal.

Når det prætentiose indebærer handlingen *at prætere*, minder det os om, at der i det prætentiose ligger en (hen)gemt(?) bevægelse: *at 'strække frem'*.^{iv} Og det prætentiose "har eller vidner om store prætentioner, ofte på et utilstrækkeligt grundlag".^v

Vi strækker os frem, her, i og med vores egen utilstrækkelighed!

Kære læser,

Læs løs(t)!

▪

Fletværksudforskningen begyndte på sin vis sådan her:

Jeg tror, Ingold (2015: 3) kan hjælpe os, når han siger:

"What blobs cannot do, however, is cling to one another"

Clinging ifølge Ingold = "holding on to one another",
som også er "the very essence of sociality".

Og så spørger han videre, og det er et helt centralt spørgsmål i denne sammenhæng: "What happens when people or things cling to one another?"

WHAT HAPPENS WHEN WE CLING?

Måske kan man sige, at vi i udforskningen (op)søger oplevelsen af og erfaringer med denne clinging ved at lade tekster *cling to one another*.

At skrive på denne måde er, at skrive sig hen til hinanden. Når dokumentet skifter hænder overskrides en individuierende grænse – tanken bliver åbengjort og mulig at tilgå, den er ikke mere alene min, men min i vores fællesskabelse. Den skrives ud ad kroppen og ind i et delt rum. Vores stemmers distinkthed bevares, her. Der er ingen udviskning af forskelle, her. Vi skriver os hen til hinanden og til andre, men forbliver vores egne, til dels. Ved at overkomme afsendelsens angstøjeblik bliver ud-forskningen synonym med tillid. Vi rækker linjer *ud* i et rum der aldrig er færdigt. Vi rækker *ud som* linjer i et rum, der aldrig er færdigt

Vi *forbliver* vores egne, ja! Men vi *bliver* også vores egne. I kraft af tilliden, tror jeg, bliver vi til dem vi er, her. Vi tager form, farve og tone af hinanden. Min stemme *her* kan noget andet end min stemme *der*, i andre sammenhænge. Inddragelsen af vanviddet – den monistiske *madness* (Morton 2010a: 28-33) – som accepteret og velkomment åbner for aspekter af stemmen, som ikke får lov i andre sange; måske skriger vi et skrig, vi ikke har skreget før?

Teksten (bliv)er association – den trækker de skrivende med derud, hvor sikkerheden forlades, og hvor implikationerne ikke kan gennemtænkes – en anden og endnu andre tager over, reagerer på, responderer på, og fletter sig selv ind i det skrevne

Samme sker, når vi samtaler om at samtekste – vi søger hinandens stier, men farer også vild

I dunkle passager mødes vi, tror vi, frembringer vi (sam-tekst)

*Og til dig som kommer her
hvorfra kommer du
beskriv tunnelen du fandt
i bunden af drømmen
fortæl os hvordan du kom frem
til vores by
på glemt frekvens.
(Ørntoft 2014)*

Vi mødes for at tale om at skrive, erfarende enige om, at verden er dunkel. Og at skriften gerne må være det samme.

("the meeting of minds")^{vi}

wandering minds!

Vi skriver netop ikke under dække; dette samarbejde ligger ikke under for forfatningen om forfatteren; at der trods flere navne er én stemme, én afsender bag alle ordene, eller: to klumper, der for en stund er blevet én, er fusioneret og taler med én stemme.

blob (Ingold 2015) / *lump* (Morton 2013b; 2016) / *klump* (Fletværket 2016)

Denne gang: at vi

også I TEKSTEN er TIL STEDE som TO LINJER,

der clinger og sammen bliver et reb; ikke opløst; ikke fusioneret, men som en flerstemmig slyngen sig sammen (med hinanden og endnu andre), ned over siderne; undervejs.

Det er vigtigt, når du peger på, at vi ikke skriver som en enhed, men derimod som en flerhed af linjer – en pluralisme, der, som stemmer, finder sammen i sang, synger (med) egne indgange, med egne ord, med andres ord (i egen mund). Noget bringes i svingninger, og stemmerne entrerer teksten forskelligt, b(r)yder ind med improvisation over et tema i mange registre. Vi finder harmoni, disharmoni, søger de huller og ophold, der tilfører klangfladerne åbenhed.... Temaet tegner sig undervejs, vi er aldrig helt klare på det, vi *kan* aldrig være helt klar på det. Det forflytter sig og *bliver til* med enhver til-skrivelse, enhver gennemlæsning, enhver klatlæsning, ethvert skim. Altid en lavlydt modtekst der former det muliges felt. Mening (?), forflyttes, forskydes, forskubbes. Vi er forløst som stemmer, der ikke besidder en særlig forfatning.

Og hvilken forløsning

når jeg skriver
bliver
jeg
atter til linje

linjer

måske kan vi tale om *tillinjeblivelse* i korrespondancen, hvor "intention is replaced by attention, the subject by the verb, and human agency by the doing-in-undergoing of humanifying" (Ingold 2015: 152);

korrespondanceværket er en art deltagerobservation, ligesom deltagerobservation er *korrespondancepraksis* (ibid.: 157); "a way of living attentively with those among whom we work." At undergå dette er "to join *with* others in an ongoing exploration of what the possibilities and potentials of life might be."

"a meshwork:
an entanglement of
interwoven lines"

(Ingold 2012: 49)

At linjere er, at korrespondere (Ingold, 2015).vii

"Knots
are places where many lines
of becoming are drawn
together"

(Ingold 2012: 49)

"What is life,
indeed, if not a proliferation
of loose ends!"

(ibid.)

"The line
is no more, and no less, than
life itself"

(ibid.: 50)

mmmm.viii

feltarbejde / fletarbejde

Hvad er forskellen på at flette og at vikle? Vi fletter, når vi skriver. Vi vikler, når vi clinger = et mere generelt fænomen? Flet som et eksempel på vikling? Vikling sker måske ofte umiddelbart, uden bevidste intentioner (hvad det så end er), mens flet er denne konkrete (skrift-)handling – en art viklingsgenre? Eller snarere, måske: Flet som en art viklingsmodus, man kan gå (ind) i?

- eller: flet som en art viklingsmodus, man kan sætte sig ud i?

feltarbejdet er altid allerede begyndt

fletarbejdet er aldrig allerede afsluttet

Fænomenologisk skrivning er også, at vikle rundt blandt tingene (fx Ricoeur 2012). At til-skrive sin genstand fra mange positioner – en vandring, der bringer de skrivende *rundt* i et område. Som Timothy Morton (2013b: 37) påpeger, kræver den fænomenologiske tilgang en cyklisk og iterativ stil, der undersøger ting(en) igen og igen, med en smule mere detalje, her, med en smule mere styrke, der. Teksten er et *fletværk* – en komplikation og kompilation af linjer, der finder sammen i et mere-end-tekstuelt *meshwork*. Hvad er umiddelbarhed, bevidsthed og intention i denne sammenhæng?

I "Zur Welt kommen – zur Sprache kommen" indvier Peter Sloterdijk (2014: 14) os i et billede af mennesker som stavelser:

"Meine Damen und Herren, ich spiele gern mit der Vorstellung, dass jeder Mensch eine Silbe verkörpert, ein einmaliges unverwechselbares Gewächs aus Konsonanten und Vokalen, eine lebende Silbe, unterwegs zum Wort, zum Text. [...] Was diesen lebenden und sich selbst verborgenen Silben auf die Spur des eigenen Klanges hilft, wäre die Schrift. [...] Ist man eine Silbe, dann dürfte es naheliegen, sich **hinzuschreiben**, und für eine Silbe, die ihren Klang, ihre Niederschrift, ihre Materialisierung, ihre richtigen Nachbarschaften sucht, ist die Formulierung »sie setzt sich aus« besonders am Platz."

Her findes en (an)erkendelse af, at der (altid allerede) er noget individualiseret, og at dette ikke (rigtigt) er noget i sig selv; først i skriften, som hen-skrivning, finder stavelen sin klang. Og således understreges *bevægelsen*, hvori stavelserne hele tiden *skriver sig hen* – i fortsatte fornye(n)de sammenhænge!

Stavelen følger i billedet denne grundlæggende fletværksfigur:

både at forblive (stavelse) og blive til (ord og tekst)

Tagget (som jeg udforsker i mit projekt om sprog og steder) kan vi se som et "du og jeg, verden"-tegn; "Ein Tag ist immer Schrift [...] Du hast verschiedene Linien, du hast überhaupt eine Linie und die biegt sich und macht einen Knick und dann hast du noch diese 2te Linie, wie zum Beispiel bei diesem e. Das Verhältnis dieser Elemente zueinander hat eine Aussage (...)"^{ix}

Med linealogien bliver jeg i stand til at se tagging som måder *at vikle sig ind i byen og verden* på; som én variant af "du og jeg, verden"; som én måde at skrive sig hen på; at udkomme i verden med skrift, som linje.

Med Ingold og Sloterdijk tænker jeg, at skrift kan forstås som en *samtidig bevægelse af indvikling og udkommen i og med verden*. Og herfra: At både tagging, digtning og forskning kan ses som indvikling i og udkommen i verden.

Tagget, digtet og artiklen er følgelig det, der vidner om de bevægelser, der gik forud; de er de spor, bevægelserne (tagging, digtning og forskning) efterlader sig; det "intricate tracery of interlaced trails" (Ingold 2012: 48), som sneglene efterlader sig på deres vej videre.

at ud-komme ; at sætte sig ud ; ud-sat

Vi må indlade os med de analoge forhold, med det, der (endnu) ikke har fundet plads i sproget...

Vover vi dette åbnes nye perspektiver; vi tillader en proces, der bringer noget frem, som ikke fandtes før.

Virkeligheden opleves som fuld af spring, den måde vi indgår i verden på, er ved at være udsat for fragmentation som grundlæggende erfaring.

Gengivelse af virkeligheden i en tekst kan være trofast overfor disse
s p r i n g.

Læsning er en dialog, hvor et udvalg af verden omtales,
gives plads

&

....teksten, som form, kan efterlade læseren
med ansvaret for den (altid foreløbigt)
endelige samling af det skrevne (Sjørnslev
1992: 145)

Hos Friedrich Nietzsche (fx 1997; 2013) og
Theodor W. Adorno (2003) udnyttes dette
potentiale – en ide om, at læseren må befinde sig
nogle skridt bag en driftigt vandrende skribent, at
tusmørket vil fordre en ny vilje til illumination af
den dunkle landskabsafgrund som her indstiftes
mellem forfatter og læser.

Og således bliver fletværket også til et forsvar for
skriften – som forædling. Teksten som *udforskning*
og *indstilling* – ikke som neutral mediator;
formidling.

TEXT MATTERS!*

“Writing [...] is not epiphenomenal, not an expression of knowledge already garnered from scholarship, but a phenomenal method of attending and composing. It can get on a roll, cook things down to a sensation, spin out of critical thinking’s bad habits – the facile moralisms, the prizing of prefabricated good objects over bad. Writing [...] can be a hinge. Or a necessary detour. Or a phenomenal cartography that reaches a point of expressivity: a queer performativity of flighty infrastructures, an energetics of attention, a comagnetizing of things.”

(...) & (...), verden

“There are forms of corecognition, something witnessed that gets cooked down into something saucy. Composition sorts into forms. Bits and pieces of reporting throw little lights on phenomenal compositions of noticing what happens and routine acts of checking in attuned to the “more than” of experience.” (Stewart 2015: 29)

Co-recognition? At noget vi har været vidner til
koges ned, trans-skriberes. At skrive er, at være
vidne til erfaringens genkomst i noget nyt. At give
ny form til verden i et sprog, hvor erfarede
fragmenter samles sammen i konfigurationer, som
bliver en komposition skabt i et forhåndenværende
sprog. At bygge op er, at bygge op *af* noget, *med*
noget – det er en proces som tager form af
materialerne. Således også med fletværket – det
tager retning og farve af sprogets materialitet. Vi
koger ned i skriften (en fond), reducerer og tilretter
erfaringen, men slipper i samme bevægelse en ny
emergerende eksistens eller kraft løs. Sproget kan
ikke fryse fast, ikke repræsentere erfaringen i
bestemt form (Wittgenstein 2010), men det er en
illusion som meget akademisk arbejde (stadig) er
bygget på. Med fletværket forsøger vi at slippe det
løs, at skrive det hen, at lade det vikle fremad, og
tilbage, at opnå periodiske hvirvler og cirkulation,
inden det igen er på vej, ind-viklende, ud-viklende
og videre.

Fra formidling og fortælling *til* processuel polyfon forædling (en alkymi^{xii})

”Et zinkbad hvori jeg foretager guldsynteser ad den våde vej, viser på indersiden et landskab der er dannet af de inddampede jernsulfater. Jeg opfatter det som et varsel, men anstrenger mig forgæves for at gætte hvor dette usædvanlige landskab kan ligge. [...] Jeg kender det ikke, men det skal jeg snart komme til.” (Strindberg, 2003: 75).

Der findes en higen, ja, noget nærmest begærligt
gent i Strindbergs sidste sætning; et begær
efter at komme til at kende, som flettes sammen
med en vidunderlig tro på og tillid til, at det
venter lige om hjørnet! Kløften
imellem *ikke* at kende, og at skulle komme til at
kende, kan måske kaldes en grundvidenskabelig
kløft, man også kan kalde drivkraften - en
videnskabelig urkraft?

”To arrive at the magic formula we are all seeking: PLURALISM = MONISM, by passing through all the dualisms which are the enemy, but the altogether necessary enemy, the furniture we never stop moving around.”

...skriver Deleuze og Guattari (1983: 47) og understreger, at forholdet mellem deres rhizom og træroden ikke er at forstå som indstiftelsen af en ny dualisme (ibid.: 44-49). Derimod er dualisme-problematikken indeholdt i selve skrive-handlingen, fordi upræcise formuleringer og oppositionelle kløfter konstituerer vejen til at kunne benævne noget med præcision (ibid.). Vi må passere igennem dualismene, (for)bruge disse tankefigurer, som vi (for)bruger alt muligt andet vi (elsker, er indifferente overfor, eller) væmmes ved, med det mål, at nå frem til enhedstænkningen? For at *ankomme* ved, at pluralisme kan være monisme?

Korrespondance-værket, værket af flet, lader dørene til vores subjektive stuer på vid gab. Vi flytter rundt på hinanden (som du skriver et sted), lader sprog lukke ned og åbne op for erkendelse ved at flytte rundt på det, som møbler i stuer (ibid.; Harman, 2005: 12-13) – ved at vide, at vi aldrig bliver tilfredse med indretningen, og ved at værdsætte, hvordan disse møbler yder modstand. Korrespondance er mod-stand og med-stand, en (monistisk) multipliceret for-stand.

Og solen er hver dag ny (Heraklit 1994; Nietzsche 2006).

Det får mig til at tænke tekstskabelse som *relocalization* (Pennycook 2010), jf. de stemmer der både forbliver *og* bliver til. They emerge! Men ikke på baggrund af ingenting; vi trækker på tusind ting (“it doesn’t come from nowhere”, hvor har jeg den sætning fra?), og samtidig sker der noget nyt, her; der opstår noget, som ikke fandtes før. Vi *har* ikke bare sprog; jeg besidder ikke en personlig pakke af sprog, som har værdi i ét rum og ikke i et andet;^{xiii} vi skaber et rum, hvor sprog opstår; hvor sprog bruges til at skabe det rum, hvor sprog kan opstå.

Hvor rum bruges til at skabe det sprog, hvor rum kan opstå.

Med en sådan forståelse af sprog som lokal praksis kan vi se sprog som *gentagelse, der skaber forskel* (ibid.). Reproduktion er også altid produktion (Wulf 2004), og det er i den lille forskydning, der altid sker fra én kopi til en anden,

vi ser vores snit

fra én flossende kopi til en anden – i/et snit, i/et klip!

At skrive er, at fæstne tillid til øjeblikket. Komposition er at lade det fænomenale indtræffe gennem sammenstyknig (co-, co-, co-).

re-, re-, re-

rearranging; rewriting; rereading (jf. Taussig 2011: 47-53)

Tilliden indebærer også læseren.

Tilliden indebærer i høj grad læseren.

Vi skriver meget om at vikle (med/ud/ind/af), og om verden som *strøm*, *bevægelse* og *hvirvler*. Men gennem nogen tid har vi også berørt, hvordan arbejdet med denne artikel- og arbejdsform vikler sig omkring vores andet arbejde, hvordan de projekter vi i øvrigt arbejder på findes her, som også fletværket (som tekst og tænkning) findes i det andet arbejde. Er implikationerne, at vi begynder at erfare fletværket som *en måde at være i verden på*? Vi skriver om grænser og om at overtræde dem, om det med at bevæge sig henover og'et imod et *mere-end*. Når vi med teksten som både ord, fragmenter, spring og tomheder,^{xiv} udtrykker den clinging vi er optaget af/i, bliver værket mere end teksten.

"Jeg er linje & cirkulation,"
siger teksten og peger på sig
selv; "cling endelig *her*, cling
endelig *nu*!"

[Og således er der blevet skrevet:]

En artikel af

Naja Dahlstrup Mogensen og Jon Dag Rasmussen
i indvikling med regnen, kaffemagere, ensomheden,
søvn, togkupeer, kasseekspedienter, poesi, varme,
musik, lys, Lund, tussmørke, bevægelse, informanter,
fortiden, landeveje, vejledere, venner, Det "fucking
dunkle liv", romaner, mørke, værelser, kunst,
kærester, diskussionspartnere, spillefilm, mennesker
på gaderne, vinden, tid, morgendug, taktslag, læsesale,
København, venteværelser, chemtrails, samvær,
forelæsere, baslinjer, filosoffer, afkom, besættelser,
sensommer og et begyndende efterår, elektricitet,
caféer, skovbund, respiration og havet (...)

I INDVIKLING MED er den vigtige omskrivning af I SAMARBEJDE MED

at ud-forske og ind-forske,

at hente ud og bringe ind

at bringe henover

og'ets grænsehinde

Den indviklede kreditering slår mig med dens skønhed og ærlighed. Og nu, mens jeg skriver det, tænker jeg på, om jeg sidder med dine ord i min mund; i mine fingre?

Det befriende er netop, at vi kan være i denne tvivl, og så bare lade den *være* tvivl. Det er ikke længere vigtigt om det er mine ord eller dine – sproget og rummet; *sprogrummet*, er et altid foranderligt sammenrend af linjer. Det er her vi mødes for at fortsætte sammen – det er dette rum vi har skabt for os selv, med åbninger for andre. Her er dine skrivende fingre også mine fingre, fingre der finder tastaturets *C L I N & G !* dit sprog er mit og vores sprog – en klar forskelssættelse giver ikke længere mening.

Hænderne er en af Ingolds første viklings-figurer (i 2015-værket), når han med Matisse' *La Danse* og med henvisning til barnets første viklende bestræbelser, peger på, hvordan det er i knytningerne, det sker; "hands are the means of togetherness. That is, they are the instruments of sociality, which can function in the way they do precisely because of their capacity – quite literally – to interdigitate" (Ingold 2015: 6). Videre fra dette tænker jeg på hændernes afgørende rolle i kunst-, viden- og verdensskab/else (jf. Ingold 2011: 82). Det er fingrene, vi skriver med, og at skrive sig *hen* er en bevægelse, hvori der kastes linjer ud i (an)svar; at skrive sig hen i fletværket er også *at vende sig hen* = en henvendelse – og en invitation til at dele hinanden med og i – eller: i og med – verden.

En morgencykeltanke (senere forsøgt i samtalen og nu som del af samtekst):

Måske er det ikke *og*, der er *linjen*, sådan som et begreb om forbindelse implicerer; måske er det *du og jeg*, der er linjer.

Med en sådan forsøgsvis forskubbelse fra *og'et* til '*du*' og '*jeg*' sker der en *pluralisering af linjen* som på en eller anden måde taler sammen med '*mere end'et*. Men et '*mere end*', der netop er noget andet end det *og*, der er en forbinder (jf. Ingold 2015: 150ff).

Og så er vi måske henne ved det her:

Ikke *netværk*, men *fletværk* (jf. Ingold 2007: 80-82);

F L E T V Æ R K

Og'et er ikke en linje, og'et er en membran, eller en grænse(flade) uden udstrækning, og'et modvirker sammensmeltningen, klumpningen, fusionen (og'et som formalist). Det er netop den markør, der vidner om, at vi ikke er enhed, men delhed i tæt sammenknytning med hinanden, andet og andre. Det vidner om rebets sammensathed. Med sætningen "Du og jeg," gøres (mindst) to ting. Det mere-end-individuelle tematiseres gennem åbningen af det delte rum; vi er her sammen, knyttet til hinanden, viklet sammen, i et *mere-end-os-selv*:

du og jeg

(Men) og'et markerer en grænse i såvel det sproglige som i det relationelle. Og'et sikrer at tæthed forbliver tæthed og ikke opløsning; en demarkation.

"Tigeren" (som for et zoologisk blik er en leopard), er en gave fra min informant. Manden er 86 år gammel og har en marskandiserforretning i København. Dyret er hevet ud af de endeløse stakke af gamle artefakter, som har taget midlertidigt ophold i kælderlokalet. "Tigeren" er en gave, fra marskandiseren til mine sønner. Som Marcel Mauss viser (1990 [1950]), er gaven en linje. Den har sit eget liv. Og nu er "Tigeren" i mit hjem, på mine sønners værelse. Den er del af vores hverdag og vores aften-ritualer. "Du og jeg, farmand", hvisker min yngste søn i mit øre, lige inden vi siger godnat og slukker lyset. For sådan siger Emil fra Lønneberg til sin sammensvorne, karlen på gården Katholt; "Du og jeg, Alfred". Sætningen er en kærlighedsgave, som tilfalder mig på mange aftner. Fra reolen over sengen er "Tigeren" med, viklet ind i vores liv. Den er en hilsen fra verden ind i vores verden, den er en verden i vores verden (Harman 2010: 11-12) – en linje, hvorigennem min forskning bliver til min hverdag, til vores hverdag.

Fra "Du og jeg, farmand" til "Du og jeg, Verden"

måske der er et interessant forhold mellem at ud-forske og ind-forske, at hente ud og bringe ind – at bringe henover og'ets grænsehinde?

Jeg bliver fanget i grænsebegrebets aktualitet, dets opløsning og forstærkning. Landegrænsernes falske postulat er tydeliggjort, under nedbrydning, verdens folk (ud-/ind-/)over-vandrer nationalstaternes efemeriske membraner og artikulerer og'ets politiske dimension og potentiale. Fra et begreb om land til et begreb om verden?

Menneske(og)-verden

Fra et begreb om blobs/lumps/klumper (*land*) til et begreb om fletværk (*messy world*)? Og'ets udslettelighed?

(bare) *Verden*?

"vi er her sammen", skriver du på vej hen mod *du og jeg*, og så får jeg øje på *her*. *Her* er ikke med i (det endelige) 'du og jeg', men *her* – denne vidunderlige spatiale deiksis – findes altså implicit; det ligger i den sproglige handling (som du også peger på), når fx en søn siger til sin far: "du og jeg, farmand"; det er *nu* og *her* det sker, at du og jeg er sammen. Tid, sted og personer slynger sig sammen og peger ud ad sproget som struktur og ind i sproget som socialitet, historicitet, spatialitet^{xv} – som eksistens?

Det er noget, jeg har tænkt på; noget der er accelereret i takt med dette arbejde: Eksistensbegrebet (generelt og forfatterbegrebet specifikt) må sættes fri af individualitetens spændetrøje. Jeg tror, det er i gang. Men det er en svær bedrift. For hvad sker der med førstepersonsperspektivet? Det må bevares. Og det er også det, vi forsøger, måske, når vi bevarer en interesse i *du og jeg*; når vi bevarer din(e) og min(e) stemme(r) i teksten. Så er det igen noget med adskillelse & nærhed; tæthed & ikke opløsning?

"Hos mange mennesker er det allerede en uforskammethed, når de siger "jeg"."

(Adorno, 2003: 98)

I vores fletværk genlyder det rungende (polyfoniske) 'jeg'

Det er en udfordring af subjektiviteten i sin enhed. Vi vil finde en vej mellem flokmentalitet^{xvi} og det klare "jeg". Hvordan jeg'et altid er i tæt vikling med andet – hvordan eksistens er, at befinde sig i et *jeg*><*vi*-kontinuum – det er vores interesse. I fletværket er det ingen uforskammethed at sige "jeg", men det indebærer et "vi" og derfor et "os". Jeg'ets verdensvendthed er artikulationen af et "du og jeg, verden"

"The closure of 'The self' or 'community' or some kind of "meaning" is something dreamy that happens in a moment of hope or hindsight." ...^{xvii}

“*Du deler mig*”

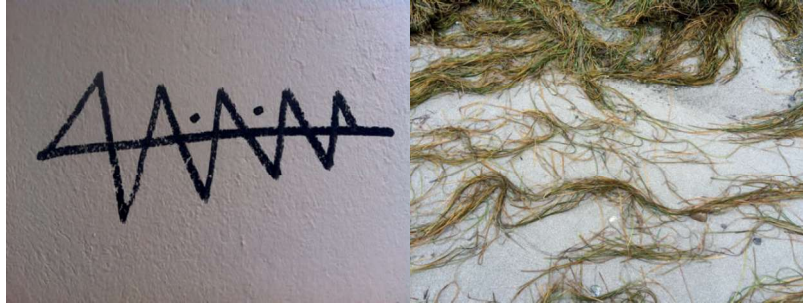
(Thykier 2013: Collage-delens side 141)

I kraft af *du*'et bliver *jeg* til *mig*. Og der findes intet ansvar uden svar (jf. Ingold 2015: 156). Fletværk er korrespondanceværk og i allerhøjeste grad en *etisk praksis*. *Jeg'et indebærer et vi*, skriver du, og så kan vi tilføje dette: i kraft af det allestedsnærværende du;

"Korrespondancen eller brevskrivningen er f.eks. ikke bare en genre, men noget, der involverer en anden" og her opstår "et fællesskab forstået som at fælles skabe et livsrum, som ingen af de involverede ville have adgang til hver for sig"^{xviii} Når *jeg* bliver til *mig* bevæges jeg ud af sin/min subjektivitetsstatus og bliver i den grammatiske sfære til akkusativ – og i andre sfærer måske til alt muligt mere(-)end det! Du'et (ud)spalter jeg'et og lader det blive til et mig, som ikke findes i sig selv.

"Du deler mig, verden"

Med denne forsøgsvisse bevægelse væk fra subjektiviteten forlader vi måske også i en samtidig bevægelse intersubjektiviteten? Og så er vi måske på vej over i interpenetrationsbegrebet?

Jeg tænker videre over det med interpenetrationsbegrebet, når jeg læser Ørntoft-digtet. Jeg tænker også på, om vi kan blive klogere med tarmforskning.

Her er et digt, der hedder *lortetransplantationer*:^{xix}

lortetransplantationer
er fremtiden
siger én
som jeg tror på
øjeblikkeligt

må jeg være din
lortetransplantation?

lad dem overføre mig til dig
lad mig trænge ind i dine tarme
og være den bakterie
der gør dig
glad igen

Hvordan er det med tarmene? Kan vi bruge denne figur;
kan vi tænke tarmvæggen som det *og*, der både adskiller
og bringer nær; interpenetration uden fusion (jf. Ingold
2015: 9-12)? Jf. membranen...

“Hvad nu hvis jeg’et opstår i det distribuerede samarbejde mellem kroppens aldrig ukomplicerede eller deterministiske fysiologi og bakteriernes liv og tilstand i og omkring os? En mulig konsekvens er, at vi bliver nødt til at flytte lidt rundt på det klassiske moderne (møbel, eller) billede af mennesket – subjektet, der står i midten af verden og via sin observans definerer centrum i sit eget univers; mennesket som altings målestok. I stedet træder vi frem i en ny form, der altid er relativ til og indlejret i større kontekster.” (Bencard, 2014: 65-66, vores lille parentes)

Hvad nu, hvis jeg’et altid er undervejs i vikling med en verden som både er
om os og i os?

“Videnskaben ser ud til at have placeret os godt og grundigt i vores omverden, i en sådan grad at man ikke længere kan adskille kultur og natur, krop og sjæl, organisme og bevidsthed.” “Jo længere videnskaben har boret sig ned i organismen, desto mere er grænserne mellem *os og verden* forsvundet.” (ibid.: 66, vores kursivering)

..... en *bakteriekulturteori*,
foreslår Bencard efter at have citeret Haraway
(2008: 3-4, jf./og i kor med vores indledning)^{xx}
og peger i den forbindelse på *a necessity of
strangenessing ourselves* – en proces, der bla.
sker ved at forstå, at alt det uforståelige, vi ser i
naturen, også (gæld)er os.^{xxi} Vi må
besynderliggøre os selv – for at forstå, at vi ikke
er noget andet end det, vi omgiver os med. Vi
skal ikke “lære af naturen”, men ophæve
distinktionen mellem os og den.^{xxii}

Og det er her, vi får øje på de flossede subjekter!

Besynderlig betyder "som vækker undren eller overraskelse; vanskelig at forstå eller gennemskue"^{xxiii}

&

Fletværksskrivning er
besynderliggørelse:

Vi vandrer forundrede og intimiderede rundt blandt tingene;
vi vender den besynderlige sten i hånden; rundt og rundt,
igen og igen;

"Exploring unexpected places is about queering the expected." skriver Pennycook (2012: 22) og sender os på sporet af den forrykkelse, vi har brug for, når vi vil (for)følge opfordringen om at besynderliggøre os *selv*.

Lige nu: Hvis jeg kunne vælge, ville jeg gerne slette s'et og blive til *elv*.

Kan vi gøre det?

verrückt!

Kære Naja,

[...] Alle disse spørgsmål, alle de nye ord som understreges og hives frem i nyt lys, alle begreberne som suppleres/kvalificeres med endnu nye begreber, alle de ideer som flyder igennem teksten – den strøm, som opstår ved de skarpe hjørner med dybe hvirvler til følge, de steder hvor fluxen bevæger sig stille for igen at blive pisket op, pludselig et vandfald, en stenbund, vandet iltes, boblerne stiger den/de skrivende til hovedet – et sug i maven lige dér, hvor der er tilført nye ord, hvor strømmen har påvirket de (tekstens) tilblivende bredder (/grænser etc.). [...]

&/til

"The poem is not about bunny rabbits, mountains, or pollution. It engages with a more fundamental level of existence, or coexistence. The poem compels its surroundings to become part of it, like a life form sucking in nutrients. But is it 'alive'? Are we?" (Morton 2010b: 11)

jeg kaster linen ud
fra iris
og vikler mig ind
i dig

det er sådan
jeg gør

det er sådan
jeg gør det
igen^{xxiv}

FLET (*VÆRK*) er et smukt ord, som du skriver et sted. Det er beskrivende for verden – indvikletheden er både kompliceret og enkel. Vi har gradvist forladt og suppleret fundamentet fra Ingold og de ideer der initierede dette arbejde, men flet(værket) står tilbage (som en art viklende verdenssammensnøring). Som stof der opnår tæthed med stof, som solen der stråler gennem planternes blade og bringer liv, og i denne knytning artikulerer liv, vækst, føde. Som de spor vi fletter ind i vores (om)verden gennem bevægelse. "At eksistere er at flette" tænker jeg, og rammes her af frygten for denne sætning. Er det en totalitær sætning? Hvorfor frygten for det altomfattende eller totalitære? Denne altomfattetheds metaperspektiv stopper jo ikke vores afsøgning, den markerer intet endemål, for vi er ikke interesseret i endemål eller resultater, men i at opholde os i en *afsøgningens viklende rumlighed*.

Jeg ser flet-tænkningen som et monistisk princip (fx Morton 2010a). Jeg ser det i dine digte, *linjeringerne*, i de linjer som udgår fra dine øjne, som er viklet ind i og sammen med verden, i princippet bag *lortetransplantationerne* – den midlertidige knytning, der gør godt på sin vej igennem – med sin *undergoing*... jeg ser børn som fletter deres eksistens ind i et trådhegn med brug af farvet garn, bomuld vævet ind i jerntråde som er i forbindelse med en atmosfære, som er viklet ind i og forsvinder ned i en asfalt der er knyttet sammen med en delt jord, der er bosted for rødder og organismer, og alt hvad vi har efterladt og skal finde, i en regn som til enhver tid er både over, under, med os og i os... Jeg ser blade som danser med vindens berøring, trækker en kold efterårsluft ned i mine lunger og smager en fjern boreplatform som organiske rester i mit svælg (Morton 2013a^{xv}; Ørntoft 2014).

"Jeg er et ÆTERLEGEME",^{xxvi} udbryder teksten. "Jeg er åben for verden, og søger denne åbenhed. Jeg er en flaksende bevægelse", udbryder teksten. "Jeg er skumgummi, maskinfedt, alkyd- og oliefarve, urin og klude", råber teksten nu.

"Jeg er viklet ind i verden, skyder ud i verden, af verden, rede til at blive ramt..."
(hvisker teksten)

"Jeg er væsen, jeg er proces."

"Jeg er gnist", hvisler teksten nu, "og jeg er et skib, et ørkesløst skrog fuld af udvé."^{xxvii}

Er forstanden noget, der ikke kan multipliceres? Må den altid gå alene?

"NEJ," skriger teksten og letter hilsende på hatten til alverden "jeg er et hav af små tidsrum, der ekkoer tusind andre."

"Jeg er et ocean af blå timer."

▪

Teksten taler!

Er den et subjekt, der samtidig ser sig selv spaltet og spredt i vinden?

liv versus ikke-liv

Tekster *er* liv - det er de fordi de på samme måde som skovbunden og menneskekroppen består af et væld af bestand-dele, der arbejder sammen.

vi åbner tekstens hud,
så vi kan se dens
bankende hjerte

Og her får vi øje på et subjekt med flossede kanter;^{xxviii}
et flosset subjekt, som erkender sin sammenhæng med
helheden (Haraway, Bencard, Thacker); som kan tænke sig
selv, og på samme tid vedkender sig sin indviklethed
(Ingold, Morton).

del versus helhed

I kraft af gen-masse(r)n(e) (*human, bacteria, fungi, protists*) er vi altid
allerede på gen-besøg hos hinanden / i kraft af korrespondancen er
vi altid allerede ((på gen-besøg) i) verden – altid allerede både
læsende og skrivende;
fortolkende, forskydende, forflossende; fortolket, forskudt, forflosset!

fordi verden både er om os og i os, ligesom vi både er om og i verden.

her versus der

fra udpegning (jf. identitet og position)

til u d s p a l t n i n g (af både stemmer og subjekter)

du og jeg

individ versus gruppe

spaltet/flosset/delt ::: dig/mig

Vi hvirvler rundt (i og med vinden)
– i og om tingene!

spaltet/flosset/delt ::: os

*person versus
ting*

Vi spurgte: *WHAT HAPPENS WHEN WE CLING?* (hvad sker der, når vi lader *tekster* knytte sammen i *fletværk?*)

Det forventes, at vi svarer på spørgsmålet.

Med placeringen af teksten i et videnskabeligt rum tildeles vi et ansvar for at svare.

Giv et svar, og gerne et klart ét!

Hvad sker der, når vi clinger?

What happens?

Det klareste er, at det er uklart.

Vi har kun en del af (an)svaret, og i al vor utilstrækkelighed må vi pege udad:
Svaret kræver en (an)svarlig læser.

(blobs / lumps /) klumper versus linjer?

linje(r) og cirkulation

du og jeg

besynderlig(gørend)e jeg'er / du'er / vi'er / et (posthumant) OS

En identifikation af tekstens stemmer / værkets
subjekter (fx København, tang, tags, sensommer, Jon, Naja,
regnen, Morton) er ikke det interessante, her. Det er (til
gengæld) elementernes samspil; ikke deres forbindelser, men
deres **indvikling** :::

"Coexisting, we are thinking future coexistence. Predicting it
and more: keeping the unpredictable one open."^{xxix}

▪

-
- ⁱ Jf. Nietzsche 1997: 34
- ⁱⁱ Tak til Ida Wentzel Winther for karakteristikken – og til hele forskningsnetværket *Mellemrum* for kritik i forbindelse med fletværks-oplæsning. I samme ombæring også stor tak til Sara Dahlstrup Mogensen, Lars Holm og Helle Pia Laursen for med-viklende læsninger.
- ⁱⁱⁱ Jf. Malene Trock Hempler, "Welcome to Denmark: Symposium om Europas moralske krise", søndag d. 25. oktober 2015, i Dome of Visions, København
- ^{iv} <http://ordnet.dk/ddo/ordbog?aselect=pr%C3%A6tendere&query=pr%C3%A6tenti%C3%B8s>
- ^v <http://ordnet.dk/ddo/ordbog?aselect=pr%C3%A6tenti%C3%B8s&query=pr%C3%A6tenti%C3%B8s>
- ^{vi} <https://vimeo.com/97117540>, jf. også Ingold 2015: 10
- ^{vii} Deleuze og Guattari (1983) skriver også om linjen i *On the Line*. Med *The life of lines* tilsætter Ingold (2015) liv og flertalsform.
- ^{viii} *medmåskemegetmere*.
- ^{ix} Martin Reimann (mr) i et interview med POET:
<http://www.nstp.de/nstp/kchg/2013%20interview%20poet/interview.html>
- ^x *Writing genre and force of expression* (Kristoffer Hansson & Karin Salomonsson), præsentation på Ph.d.-kursus i anledning af konferencen "CO" – *Co-productions, collaborations, contestations coming together in Copenhagen 2015*.
- ^{xi} Rasmussen, J. D. (under udgivelse). "Den socialalkymistiske indstilling – om anvendelsen af en alkymistisk kreativitet i samfundsvidenskaberne"
- ^{xii} https://www.youtube.com/watch?v=IGV_h36uZ5E
- ^{xiii} Se fx Laursen og Mogensen 2016
- ^{xiv} For andre eksempler på skriftekspérimentel antropologi se fx Richardson & Lockridge 2004, Maynard & Cahnmann-Taylor 2010 og Rosaldo 2014
- ^{xv} Jf. Pennycook 2010: 55.
- ^{xvi} <http://www.mathildewalterclark.com/essays/den-svaere-kunst-at-sige-jeg/>
- ^{xvii} Stewart 2007: 77
- ^{xviii} <http://www.information.dk/484222>
- ^{xix} Mogensen.
- ^{xx} Bencard: "You are not alone: thoughts on microbial subjectivity" (talk), søndag d. 8. november 2015, i anledning af *TRANSART – en forsamling på tværs af arter*, kurateret af Laboratorium for Æstetik og Økologi. For yderligere info: <http://domeofvisions.dk/event/transart-en-festival-pa-tvaers-af-arter/>
- ^{xxi} Paneldebat, søndag d. 8. november 2015, i anledning af *TRANSART – en forsamling på tværs af arter*, kurateret af Laboratorium for Æstetik og Økologi.
- ^{xxii} Jf. *an ecology without nature*: <http://www.ecologywithoutnature.blogspot.dk>
- ^{xxiii} <http://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=besynderlig>
- ^{xxiv} Mogensen.
- ^{xxv} Jf. særligt begreberne *hyperobjects* og *nonlocality*.
- ^{xxvi} En henvisning til det reproducerede værk af Claus Carstensen fra 1986 af samme navn. Kunstværket gengives her i henhold til aftale med kunstneren.
- ^{xxvii} Jf. Baudelaire 1967: 28.
- ^{xxviii} <https://vimeo.com/96113382>
- ^{xxix} Morton 2016: 1.

Litteratur

- Adorno, Theodor W.
2003 [1951] *Minima moralia. Refleksioner fra det beskadigede liv.* Gyldendal.
- Bakhtin, Mikhail
2003 *Ordet i romanen.* Gyldendal.
- Baudelaire, Charles
1967 [1948] *Dagbøger.* Gyldendals Uglebøger.
- Becker, Howard S.
1982 *Art Worlds.* University of California Press.
- Bencard, Adam
2014 *Du er ikke alene. Om bevidsthed og bakterier. I: B.K. Eriksen (red.): Immaterialitet (bevidsthed), materialitet, nr. 3. Side 61-68.* Sorø Kunstmuseum.
- Benjamin, Walter
1991 [1982] *Gesammelte Schriften. Band V: Das Passagen-Werk.* Suhrkamp.
- Bogost, Ian
2012 *Alien Phenomenology, or What it's Like to Be a Thing.* University of Minnesota Press.
- Deleuze, Gilles & Felix Guattari
1983 *On the Line.* Semiotext(e).
- Espedal, Tomas
2014 *Ly.* Batzer & Co.
- Haraway, Donna J.
2008 *When Species Meet.* University of Minnesota Press.
- Harman, Graham
2005 *Guerrilla Metaphysics. Phenomenology and the Carpentry of Things.* Open Court.
2010 *Circus Philosophicus.* Zero Books.
- Heraklit
1994 *Heraklit. I: N. Henningsen (red.): De første græske filosoffer. Førsokratiske fragmenter. Side 34-47.* Det Lille Forlag.
- Ingold, Tim
2007 *Lines. A Brief History.* Routledge.
2011 *Being Alive. Essays on Movement, Knowledge and Description.* Routledge.
2012 *Looking for Lines in Nature.* Earthline 3:48-51.
2015 *The Life of Lines.* Routledge.
- Laursen, Helle Pia & Naja Dahlstrup Mogensen
2016 *Language Competence in Movement. A Child's Perspective.* International Journal of Multilingualism 13(1):74-18.
- Mauss, Marcel
1990 [1950] *The Gift. The Form and Reason for Exchange in Archaic Societies.* W.W. Norton.
- Maynard, Kent & Melisa Cahnmann-Taylor
2010 *Anthropology at the Edge of Words. Where Poetry and Ethnography Meet.* Anthropology and Humanism: 2-19.

- Morton, Timothy
 2010a The Ecological Thought. Harvard University Press.
 2010b Ecology as Text, Text as Ecology. Oxford Literary Review 32(1):1-17.
 2013a Hyperobjects. Philosophy and Ecology After the End of the World. University of Minnesota Press.
 2013b Realist Magic. Objects, Ontology, Causality. Open Humanities Press.
 2016 Dark Ecology. For a Logic of Future Coexistence. Columbia University Press.
- Nietzsche, Friedrich
 1997 [1882] Den muntre videnskab. Det Lille Forlag.
 2006 [1885] Således talte Zarathustra. En bog for alle og ingen. Det Lille Forlag.
 2013 [1888] Afgudernes tusmørke. Eller hvordan man filosoferer med hammeren. Det Lille Forlag.
- Pennycook, Alastair
 2012 Language and Mobility. Unexpected Places. Multilingual Matters.
 2010 Language as a Local Practice. Routledge.
- Rasmussen, Jon D.
 2017 (under udgivelse) Den socialalkymistiske indstilling. Om anvendelsen af en alkymistisk kreativitet i samfundsvidenskaberne. Aalborg Universitetsforlag.
- Richardson, Laurel & Ernest Lockridge
 2004 Travels with Ernest. Crossing the Literary-Ethnographic Divide. Altamira Press.
- Ricoeur, Paul
 2012 Den eksistentielle fænomenologi. I: K.D. Keller (red.): Den menneskelige eksistens. Introduktion til den eksistentielle fænomenologi. Side s. 33-43. Aalborg Universitetsforlag.
- Rosaldo, Renato
 2014 The Day of Shelly's Death. The Poetry and Ethnography of Grief. Duke University Press.
- Sjørlev, Inger
 1992 For læseren. Betragtninger over etnografi og digtning. Tidsskriftet Antropologi 26: 135-51.
- Sloterdijk, Peter
 2014 [1988] Zur Welt kommen. Zur Sprache kommen. Suhrkamp.
- Stewart, Kathleen
 2007 Ordinary Affects. Duke University Press.
 2015 New England Red. In: P. Vannini (ed.): Non-Representational Methodologies. Re- Re-Envisioning Research. Pp. 19-33. Routledge.
- Strindberg, August
 2003 [1897] Inferno. Batzer & Co.
- Taussig, Michael
 2011 I Swear I Saw This. Drawings in Fieldwork Notebooks, Namely my Own. The University of Chicago Press.
- Thacker, Eugene
 2011 In the Dust of This Planet. Zero.

- Thykier, Mikkel
2013 SUB ROSA. Mikkel Thykier. Collage & korrespondance. Antipyrine.
- Wittgenstein, Ludwig
2010 Kultur og værdi. Spredte bemærkninger. Klim.
- Wulf, Christoph
2004 Anthropologie. Geschichte, Kultur, Philosophie. Rowohlt's Enzyklopädie.
- Ørntoft, Theis
2014 Digte 2014. Gyldendal.

Ikke-publicerede kilder

- Mogensen, Naja Dahlstrup
vild hvis jeg er her: linjeringer.